

MEMO

Aan : de raad van de gemeente Noordoostpolder

Van : Het college van B&W

Datum : 11-03-2025

Onderwerp : Ontwikkelingen regionale jeugdhulp

Op 20 januari 2025 stuurden wij u een memo over de ontwikkelingen rondom de regionale jeugdhulpsamenwerking. Zoals wij toen aangaven, is er een bestuurlijke impasse ontstaan nadat het college van de gemeente Lelystad in januari aangaf dat zij, in tegenstelling tot de colleges van Almere, Dronten, Noordoostpolder en Urk, de gezamenlijk ontwikkelde intentieovereenkomst niet ondertekent.

Deze intentieovereenkomst vormt de basis voor de verdere regionale samenwerking, waar wij, in lijn met de Hervormingsagenda Jeugd 2023–2028, als Flevolandse gemeenten aan werken. Inmiddels is er een aantal nieuwe ontwikkelingen, waaronder een recent vastgesteld handelingskader, waarover wij u in deze memo informeren.

Urgentie tot samenwerking regionaal én met zorgaanbieders

Als college van gemeente Noordoostpolder geloven wij in het belang van regionale samenwerking. Omdat dit een randvoorwaarde is voor het blijven bieden van goede jeugdhulp aan jeugdigen en gezinnen in Flevoland. Het huidige stelsel, met zijn sterke nadruk op individuele zorgverlening, is, onder andere door verschillende demografische en maatschappelijke veranderingen, niet langer houdbaar en betaalbaar. Samenwerking tussen gemeenten, aanvullend op de lokale aanpak, is cruciaal. Dit is in lijn met de Hervormingsagenda Jeugd.

Naast regionale samenwerking is het noodzakelijk dat de benodigde transformatie in stevig partnerschap met de jeugdhulpaanbieders wordt vormgegeven. We moeten een omslag maken naar het nog meer leidend maken van de hulpvraag van jeugdigen en hun ouders. Dit kan alleen lukken als gemeenten en aanbieders hier gezamenlijk aan werken. Partnerschap betekent in dit verband niet alleen samenwerking tussen betrokken partijen, maar ook het actief betrekken van ouders en jeugdigen als gelijkwaardige partners. Alleen door samen te werken kunnen we de jeugdhulp daadwerkelijk verbeteren en toekomstbestendig maken.

Doorlopen stappen regionale samenwerking

De vijf Flevolandse gemeenten zijn, conform de aanwijzing¹ van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) anderhalf jaar geleden een proces gestart. Om de vigerende centrumregeling door te ontwikkelen tot een gemeenschappelijke regeling. Om te komen tot een slagvaardige en robuuste regio. In dit proces is door de vijf gemeenten gezamenlijk besloten dat een intentieovereenkomst een belangrijke tussenstap is op weg naar een gemeenschappelijke regeling.

Daarnaast is in 2024 een regionale aanbesteding voor 24-uurs jeugdhulp, crisiszorg en hooggespecialiseerde jeugd-GGZ afgerond. De nieuwe contracten zijn per 1 januari 2025 ingegaan.

¹ Deze aanwijzing gaat landen in de aanstaande Wet verbetering beschikbaarheid jeugdzorg, die momenteel bij de Tweede Kamer ligt.

Onderdeel hiervan is een zogenaamd regionaal handelingskader, waarin de vertaling van de contractafspraken naar de dagelijkse praktijk wordt gemaakt. Dit handelingskader geeft aan hoe te handelen binnen de overeengekomen contracten en producten in regio Flevoland. Het kader bevat onder andere criteria voor producten, verwijshrouten en de uitwerking van afspraken.

Zoals wij in de memo van 20 januari 2025 aangaven, heeft het besluit van Lelystad om de intentieovereenkomst niet te ondertekenen het college van gemeente Noordoostpolder en de colleges van Dronten, Almere en Urk verrast. Intensieve pogingen om alsnog tot een overeenkomst te komen waar Lelystad achter kan staan, hebben vooralsnog geen resultaat opgeleverd. In de kern zien wij geen verschil in het gewenste toekomstbeeld voor de jeugdzorg, maar wel in de weg daarnaartoe. Wij willen de gewenste transformatie samen met ouders, jeugdigen en jeugdhulpaanbieders vormgeven, en waar nodig in stevig regionaal verband — passend bij de eisen van de Hervormingsagenda Jeugd. Lelystad lijkt hierin andere keuzes te maken, waarbij de nadruk meer ligt op lokale autonomie.

Recente ontwikkelingen

Sinds medio januari onderhouden wij intensief contact met de gemeenten Lelystad, Dronten, Almere en Urk, de regionale jeugdhulpaanbieders, Gecertificeerde Instellingen en het ministerie van VWS.

Het is duidelijk dat Lelystad tot op heden vasthoudt aan het besluit om de intentieovereenkomst niet te ondertekenen. Tegelijkertijd schetst Lelystad, naar onze mening onterecht, het beeld dat de andere vier gemeenten hen uitsluiten van de regionale samenwerking. Het college van Lelystad heeft dit onder andere naar voren gebracht in een brief, die vorige week is ontvangen door de colleges van de vier andere gemeenten. In onze reactie op deze brief hebben wij benadrukt dat wij open blijven staan voor samenwerking met Lelystad.

De jeugdhulpaanbieders en verwijzers hebben op verschillende manieren hun zorgen geuit over de ontstane situatie in Flevoland. Aan de ene kant betreft dit de impasse in de samenwerking tussen de vijf gemeenten, die de slagkracht van aanbieders aanzienlijk belemmert. Aan de andere kant uiten jeugdhulpaanbieders en -verwijzers zorgen over de opstelling van Lelystad met betrekking tot de toekenning van jeugdhulp en het handelen in strijd met de Jeugdwet. Wij onderschrijven deze zorgen. De werkwijze die Lelystad hanteert bij jeugdigen die via verwijzers hulp ontvangen en bij wie verlenging van zorg na afloop van de toewijzing noodzakelijk is, staat op gespannen voet met de Jeugdwet.

Samenvattend constateren wij dat deze handelwijze leidt tot risico's voor de veiligheid en de continuïteit van passende hulp aan jeugdigen en gezinnen. De jeugdhulpaanbieders en -verwijzers hebben hierover signalen afgegeven aan onder andere de gemeente Lelystad en aan VWS, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en aan de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd.

Geschillencommissie

Vanwege de aanhoudende en fundamentele meningsverschillen binnen de regionale samenwerking hebben de deelnemende gemeenten besloten om de geschillenregeling, zoals vastgelegd in artikel 15 van de Centrumregeling, te activeren. Een onafhankelijke deskundigencommissie wordt aangesteld om een niet-bindend advies uit te brengen over de structurele knelpunten in de uitvoering van de huidige Centrumregeling. Dit betreft de geschillen over operationele vraagstukken, zoals het handelingskader, en de oplopende spanningen met verwijzers en aanbieders, met name zichtbaar in de gemeente Lelystad.

De verwachting is dat de commissie op korte termijn haar werkzaamheden kan starten, met als doel uiterlijk in juni haar advies uit te brengen. De commissie zal onderzoeken in hoeverre de samenwerkingsdynamiek en de beleidsuitvoering tussen gemeenten verschillen en hoe deze verschillen te overbruggen zijn.

Centrumregeling

Op basis van de Centrumregeling Sociaal Domein Flevoland is Almere als centrumgemeente aangewezen. Ter verwezenlijking van in de Centrumregeling beschreven doelen hebben de deelnemende colleges Almere mandaat, volmacht en machtiging verleend. Het betreft de gemeenten Dronten, Lelystad, Noordoostpolder en Urk. Vanuit haar verantwoordelijkheid als centrumgemeente Almere inmiddels het bedoelde handelingskader vastgesteld.² De regio kan door verwijzers worden benaderd voor maatwerkoplossingen bij urgente en complexe situaties in gemeente Lelystad, waarbij direct handelen noodzakelijk is.

Het college van gemeente Noordoostpolder blijft bereid om in gesprek te blijven met de colleges in de regio en hierin verantwoordelijkheid te nemen, met als doel de doorontwikkeling van de regio te realiseren conform de Hervormingsagenda Jeugd.

Wij informeren u zodra zich nieuwe ontwikkelingen voordoen.

² Dit heeft de regiodirecteur Sociaal Domein op 4 maart 2025 gedaan, hiervoor gemandateerd door Almere als centrumgemeente.